

Nushası 10 kuruş

Posta ücreti 40 Para

Senelik abonasi
100 kuruş

Posta ücreti 10 kuruş

İstanbul

Şehremaneti Mecmuası

Şehremaneti tarafından ayda bir çıkarılır

Sene : 5

Şubat ve Mart 1929

Sayı : 54 , 55

İstatistik mebahisi

2 inci kitap

İstatistik malzimesinin tahlil usulü

Umumi malûmat ve taksim

Bundan evvelki birinci kitabı terkip eden üç kısımdaki beyanat esnasında istatistik mesaisinin cetvel tanzimine, tevhidine, ayırma ameliyesine ve malûmatı istatistikîyenin sureti arzına dair olan safhatı gözden geçirmiştiğimiz. Bu kısma «iptidai levhaların teşekkülü» unvanını verebiliriz. Ayırma ameliyesi ile cetvelin sureti arzı istatistikînin daha işlenmemiş haldeki tetkik netayicini ilmi taksimata göre tasnif ve onları takımlar yahut sınıflarda toplayarak erbabına arz etmekten başka bir şey değildir. Fakat burada yeni bir safha daha açıktır. Yani istatistik maddelerini tasrif ettikten sonra öylece arz etmek kâfi değildir.

Tarif etmiş olduğumuz bu uzun ameliyeleri hayvanat nümuneleri arayan, onları kendi hayat şeraiti içinde ihata etmeğe çalışan, onları evvelâ kendi mevzileri ve sonra sıra, nevi ve aile halinde bir müzenin camekânlarında umuma arz etmek isteyen bir tarihi tabii âliminin mesaisiyle mukayese edebiliriz.

Tarihi tabii ilminde eğer sadece tavsifi vadide kalınsaydı bu ilim pek ağır ve yavaş surette terakki ederdi. Bir tarihi tabii müzesinin müdürü ve muhafızlarının da vazifesi burada kalmaz onlara topladıkları malzimenin tanzimini mukayesesi, eşyanın yekdiğeri arasındaki

münasibetlerin taharrisi (ihşai, ruhi ve uzvi münasebat), eşyanın hilkatleri dahilinde tenevvüleri, mebd ve mün-tehalarını tetkik ederek bu muayeneden çıkan neticelerin ilmi sıra ve nizamını istihraç etmek vazifesi kalır.

Bu ikinci kitapta bizim icra edeceğimiz ameliyeler işte bu muayene ve tahlil mesaisine benzerler. İstatistikçi de aynı tarihi tabii âlimi gibi, tertip ettiği mevad kendi aralarında mukayese (bu mevât ayırma ameliyesinin verdiği rakam malûmatıdır) etmek ve adedi tahakkukat yığınının, mümkün mertebe en doğru olarak hasıl ettikleri terkiübü telifi bulup çıkarmak lâzımdır. Rakamla in muhtevî olduğu maani ve ifadat karanlık ve pusu içindedir: Yazıları silinmiş kitabeler üzerine kapanmış bir Mısır asarı atika mutahassısı kadar bir istatistikçi de kendi mevzuunun muayenesinde galebeye çalışacağı müşkilâta tesadüf edebilir. İşte, istatistikçi ancak bu suretle o eşya ve ya mevadın umumi çizgilerini temyiz, müşabihlerini işaret, ve farklarını mesahaya muavffak olarak insanlara vakayi ve hadisatın muntazaman cereyan eden meyelân ve ilelû esbabını taharri için mühtaç oldukları basit unsurların tetkikini ihzar eyler.

Bu ilmi tamik ve tefahhus usulinin muhtıraları bu ikinci kitabın mevzuunu teşkil ederler .

Bu bahsi, yapılacak riyaî ameliyeler ve tutulan usulü evvelâ riyaî üzerine müesses addederek taksim ile sonra ilmi cebir ve hendese esaslarına bina edeceğiz Bunlardan birinci kısma vasatiler , nispet ve tenasüpler ve münasebetler : ikincisi itnaam ve izah tarikiyle eşya ve mevadi karşılaştırmak ve rapletmek ; üçüncüsü ise « grafik » yani istatistik şekilleri ve çizgileriyle bunları muhtelif usullerde sıralamak mesaisini ihtiva ederler .

Birincide olduğu gibi bu ikinci kitapta da istatistik ameliyelerinde mantıki usule tabaiyet ettik ; Çünkü bunları bilhassa istatistikçiler için yazıyoruz .

Bu usul ve nizamâ göre evvelâ dizileri yani sıraları ve onların kayıt tarzını, tevzi ameliyesinin muhtelif şekilleriyle nazarı dikkate alacağız . Sonra bu sıraların mütenevvi derecat ve mikyaslarını (yani vasatiler ve yerlerine dağıtılmaları) mülâhaza edeceğiz . Bunlardan sonra da hadiselerin aralarındaki merbutiyet ve tabiiyeti tespit yolunu tetkik eyleyeceğiz ;

Buna «iki şey arasındaki münasebet» yani tenasüp kâidesi diyoruz . Bunları

müteakıp şekil ve resimle ifade edilen istatistikleri göreceğiz ; en sonunda da yanlışlıklar kanununu tahdit ile hitam vereceğiz .

Birinci kitapta zikrettiğimiz « istatistik ve riyaîyat » unvanı altındaki mukaddimeyi ihtar eden umumî noktai nazarı tekrar etmek faydasız değildir .

Riyaîyat ile istatistiğin biri birini karışmadıklarında şüphe yoktur ve riyaîzinin mebahisinden öteye bir şey bilmeyen pek iyi istatistikçiler görülmüştür .

Şu kadar ki bu kavaidi ilmiyenin sahaları biri birine temas eder ve hareketleri o kadar müsterekir ki riyaîyat sahasına dokunmaksızın bütün istatistik kavaidini beyan mümkün olamaz .

Riyaîyatçı ile istatistikçinin vazifelerini tefrik hususunda diyebiliriz ki şu ve ya bu neticenin bu yahut öteki düstur ile elde edileceğini aramak riyaîceciye , bu düsturu kullanarak istatistiğe ait hadiselere nasıl tatbik olunduğunu göstermek ise istatistikçiye teveccüh eder. Bu tefrik vakıa kat'i değildir , fakat her türlü delâleti riyaîyeden mahrum ve mücerret bir tarif usulün de bütün ilmi mülâhazadan hâli bir şekil alacağı bedihidir . O halde doğru bir itidal noktasında kalmak lâzımdır .

Birinci fasıl

Sıralar , sıralama , dağıtma

1 — İstatistik sıraları

İstatistiğin mutalâa ve tetkiki , müsait olduğu tam kıymeti kazanmak için , mümkün mertebede uzun ve geniş olmalıdır . İmkân derecesinde uzun olmasının lüzumu zaptedilen vakayı ve

harekâtın içindeki , zuhuru muhtemel münferit ve tesadüfi olanların evsafını ayırırken asıl cetvelin bütün maal ve manasını temamiyle haiz olması içindir ; mümkün mertebe genişliği lüzumu ise ,

evsafı unumiyenin şaz ve müstesna hallerde değil bilakis tetkik ve mutalâada mün'akis olması içindir .

Garabet göstermiyen bir şey veya hareketin adet ve kemiyet itibariyle tetkikandan istintaç edilen malûmatın zaman yahut mesafe itibariyle tekerrür etmiş olan hali tevalisi dizi yanı sıra ismini alır .

İstatistikçiler sıraların tasnifi me's-lesine her vakit kâfi derecede ehemmiyet vermemişlerdir . Bununla beraber istatistiğin taamik ve tefahhusu neticelerinin bir nevi sıradan diğer nevi sıraya tatbik edilmesine göre değişiklikleri , ufak bir düşünüşle görülür .

Hadiseler istatistikte ya zaman taksimatı ile , yahut ki mesafe taksimatı ile mutalâa edilmişlerdir .

Bu , bize makul bir tasnif esası verir . Birinciye yani zamana ait istatistik sıralarında hadisenin nazari dikkate alınan hareketi tekâmülâtı sıraları bu halde! Evvukuatın zaptı yahut tarihi sıraları olurlar .

Diğer taraftan , sıraları hadiselerin zamanı tevalisini bırakarak istatistiğin mulâhazatını memleketin muhtelif yerlerine tatbik ederiz .

Bu sıra da hadisenin mesafe itibariyle olan tahavvûlâtını gösterir .

Fakat bazı hadiseler zaman ve mesafe nazarı dikkate alınmaksızın , ve lâkin yalnız mürekkep oldukları mütehavvil unsurların tevziini göstermek için kendi kendilerine tetkik edilebilirler . Ve bu tarz bize sıraların yeni bir tasnifini ifham eder .

Hulâsa , bu kastolunan tasnifin istatistikle yeni bir şeyi yoktur . Bunu şekil ve resim istatistiğinde , yani grafik usulünde göreceğiz .

Bu grafik usulinden şimdi bahsetmek erken olmakla beraber şekillerini kayıt için diyebiliriz ki grafik istatistiği iki kısma ayrılır : biri tarihi yahut hadise günleridir ki vakıaları seneler esnasındaki tekâmülâta göre ahr , ve diğeri zaman ve müddeti nazarı dikkate almaksızın vakıaların ne kadar tekerrür ettiğini zapteder . Grafik istatistiğinin bu iki türlü arz şekline bir üçüncü olmak üzere mesafe itibariyle vakıaları karşılaştırmak tarzı vardır ki bu da harita şeklindedir .

Birinci şeklin takımları zaman mikyası üzerine dizilmiş sıralardır .

Kabul edilen zaman vahidi kıyasisi ekseriya senedir .

Rasadi yahut mali senelerden biri kabul olunabilir . Mali sene vahidi kıyasisi , umumî veya hususi mali umur çizgilerini muhtevi olacağından ancak hususi istatistiklerde kullanılan-bilir . Vahidi kıyasinin intihabında kullanılacağı şeyin tabirâtına göre harekete daima münasebet vardır . Seneye tabi olan istatistikler pek çoktur . Bunlar arasında misal olarak cürümler istatistiğini alabiliriz , bunun bir numunesi şudur : []

Ahvali havaiye , hatta bütçe seneleri bazı hadiselerin sene esnasında , muvakkat dalğalanma ve değişmeler göstermesiyle , istenilen sıhhat ve vuzuhu bulmak için daha geniş ve tafsilathı tutulur ; bu lüzum bir tekâmül halini daha yakın bir inkişaf devrinde görmeye de yarar . Meselâ ticaret , mümkün olduğu kadar yakın bir vakitteki beynehlilel kambiyo harakâtının gidişini anlamaktan fayda bulur . Keza ticari

[] Belçikanın Adliye Nazareti tarafından neşrolunan « adli istatistik » inden alınmıştır .

istatistiklerde geçen sene ile en yakın bir mukayese için henüz içinde bulunulan senenin geçen aylar istatistiği yapılarak muvakkat tafsilat ile fikir verilir; bazıları yine bu maksatla altı aylık olarak neşredilir; Berçikanın kömür madenleri ve madeni imalat fabrikalarının istihlalat ve işçi istatistikleri bu kabildendir.

Bazı ahvalde ise, asıl vaki olduğu devre ait devamlı ve mütevali tahavvülât gösteren hadiseleri muntazam takip için mutlaka aylık dizi ve sıraları olan cetveller tertibi son derecede lâzımdır.

Mevsim ve hava ahvaline müteallik istatistikler bu kabildendir. Güneşli saatler cetveli bir istatistik buna güzel bir misaldir:

(Ucde de güneşli saatler) aylık yekün
« Belçika rasat enstitüsünün »

Sene	Ka. sani	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Teşrinievvel	Teşrinisani	Ka. evvel	Yekün
1906	6681	75	78	502	791	971	122	282	202	202	194	101	8071
1907	6681	75	78	502	791	971	122	282	202	202	194	101	8071
1908	6681	75	78	502	791	971	122	282	202	202	194	101	8071
1909	6681	75	78	502	791	971	122	282	202	202	194	101	8071
1910	6681	75	78	502	791	971	122	282	202	202	194	101	8071
1911	6681	75	78	502	791	971	122	282	202	202	194	101	8071
1912	6681	75	78	502	791	971	122	282	202	202	194	101	8071

Bazı defa da ilmi tahariyat aydan daha kısa bir müddet, meselâ, gün ister. İş kazaları istatistikleri bu fecayii bazı günlerde daha sık vaki olduğunu gös-

Sene	Erkek			Kadın			Yekün umumî
	1 inci defa	sabı - kalı	ye - kün	1 inci defa	sabı - kalı	ye - kün	
1900	23100	18133	41233	9200	3251	12451	53684
1905	20024	19334	39358	8548	4141	12689	52047
1906	21307	20410	41717	8432	4448	12880	54597
1907							
1908							
1910							
1911							
1912							

termiştir. İşçiler - eğer pazar gününü kanaatkârane geçirmek usluğunu yapmamışlarsa, sarhoşluğun tevhit ettiği sinir sarsıntısı ertesi gün eserini göstermek daha çok kaza vuku bulmasını mucip olur; hafta nihayetine doğru yorgunluğun artmasıyla da haftanın son gününde kazaların ziyadeliği müşahade edilmiştir.

Şu dercettiğimiz nümune buna aittir: (nisbeti bilmek için tabii iş günleri amele adedini zaptetmek lâzımdır.)

Günlük iş kazaları cetveli

(Almanya 1907)

Pazartesi	13,707	yahut	16.44	$\frac{0}{100}$
Salı	12,752	«	15.76	$\frac{0}{100}$
Çarşamba	12,668	«	15.66	$\frac{0}{100}$

Perşembe	12'997	«	16,84	$\frac{0}{0}$
Cuma	13,173	«	16,28	$\frac{0}{0}$
Cumartesi	13,603	«	16,80	$\frac{0}{0}$
Pazar	2,036	«	2,52	$\frac{0}{0}$
Hepsi :	80,916	yahut	100,00	$\frac{0}{0}$

Bazı taharriyatla istatistik sıralarında daha derine gidilerek en ufak taksimata yani saat müddetine kadar varılır. Bu istatistik kademeleri ölüm ve doğuma tatpik edildi; M. Raseri günün bazı saatlerinde bu doğum ölüm vakıatı vasatilerinin ve adetlerinin geniş mikyasta değiştiğini tespit etmiştir. Bu yolda tahakkuk ettiğine göre günün 24 saatinin vasatı olarak öğleden sonra saat 2 den akşamın 7 si arasında 1000 de 49, ve sabahın saat 7 sinden öğleden sonra 2 ye kadarki müddette yalnız 34 ölüm olmuştur. Doğuma gelince, sabahın saat 1 i ile 8 i arasında 1000 de 52, halbuki öğleden sonra 1 ile akşamın 8 i arasında yalnız 39 adettir.

1866 dan 1880 e kadar (kremori) da saat itibariyle kaydolunan ölüm vakıaları şöyledir :

saat	ölüm	1000 de nisbeti	saat	ölüm	1000 de nisbeti
1	1,069	42	13	1,062	42
2	957	38	14	1,249	49
3	1,136	45	15	1,379	54
4	1,032	41	16	1,292	51
5	1,085	43	17	1,267	50
6	1,103	43	18	1,064	42
7	1,029	40	19	950	37
8	968	38	20	935	37
9	1,047	41	21	880	35
10	1,077	42	22	1,047	41
11	1,000	39	23	549	22
12	1,081	42	24	1,216	48

25,474 1000

Sıraların tertip edildiği zaman taksimatına sıra ölçüsü denilir. İstatistikleri

bu tarz ve surette arzetmek hem sade hem kullanışlıdır. Takip edilen ilmi meselenin taharriyatla mütenezip bir ölçü kabul ve intihap etmek şartıyla bu usul, ikinci tarzı tasvirde bulunmayan bir faydayı haizdir ki o da keyfi olmamak meziyetidir.

Yukarıda söylediğimiz üç kısımdan ikincisine gelince, bunun sıraları ahatlerin olan vaziyetlerine göre tevzi ve tertip olunur. Coğrafya, yani mevki itibariyle arzolunan ahatler tabiatıyla zaman esası üzerine olan kadar doğruluk ifade etmezler, çünkü istatistikçinin seçmesi bir ahatten ötekine farkedebilir. Tasnif tertibatında da keyfi bir şey olabilir. Nüfus yahut arazi nispetleri üzerine istinat gibi ahval vaki olur, böyle bir sırayı dikkatle tetkik etmiş olmak için ilk şart haritasının mükemmelen tanzimidir. Bundan başka, muhtelif devirler üzerine taalluk eden istatistik mukayeseleri pek yakından nazaret altına alınmalıdır; ekseriya vaki olduğu üzere, araziye ait ahatler bir müddet içinde tadile uğrarlar: meselâ, bir şehir nahiyesi yakınındaki bir köy nahiyesine ilhak edilmiş olur.

Bu mahzura karşı, mesafe taksimatı sıraları, bir fayda arzederler ki o da müteaddit teelif ve, cem şekilleri vermesidir. Bir memleketin vilâyetlerini alfabe sırasıyla kaydetmek, yahut onları coğrafi vaziyete göre (şimal, cenup gibi) tanzim, ve yahut nüfuslarının ehemmiyeti, ve hatta iktisadi bir hal ve evsafıyla ayırmak mümkündür. Böyle muhtelif noktâ nazarından tasvir ile hadisatın başka başka görünümleri arzedilmiş olur. Meselâ, bir vilâyetteki sanai işçilerin umum nüfusa 1000 de itibariyle nisbeti bunun hek sade bir şeklini ifade eder.

Üçüncü kısma gelince, bunun sıraları ne tarihi vuku ne de mesafe üzerine istinaden terkip edilmez. Bir hadiseyi zaman yahut muhtelif yerlerdeki başka türlü manzaralarla tezahürü ile kayıt yerine o hadiseleri kendi halleri içinde bir vakit için olarak tetkik ederiz. Bu sıraları terkip eden abatler muhtelif büyüklüktedirler, fakat hepsi birden bir vasf altında toplanmak ve biri birinin naziri ve mümıasili addedilmeğe müstaittirler. Bir manövreci ücreti ile bir usta işçinin ki arasında fark vardır; fakat aynı bir sanatın içinde aşağı, orta, yüksek olmak üzere bir çok ücret

dereceleri görülür ki bunlar o sanatın umumiyetle ücret yekûnunu gösterir.

Bu üçüncü nevi sıraların ilk ikilerden pek farklı olduğu görülür. Bunun farkı 'muteaddit ahvali kavramasıdır: nüfus miktarının yaşlara göre tefriki bu kısma dahil olur. Esasen bu kısım sıraların sureti taksimi abatlerin tabiat ve mahiyetine merbuttur.

Ücretlerin işçi nüfusuna taksimine müteallik bir cetvel bu hususta iyi bir misaldir.

Madeni sanayia ait 16 yaşından yukarı erkek işçilerin bir günlük çalışma ücretleri:

ücretler frank	İşçi adedi		ücretler frank	İşçi adedi	
	mutlak adet	%		mutlak adet	%
1,59 dan az	975	1,16	4,25 ten 4,49a	4,545	5,40
1,50 den 1,74e	1,495	1,78			
1,75 ten 1,99a	1,442	1,71			
4,00 dan 4,24e	8,071	9,59	6,75 ten 6,99a	343	0,38
			7,00 ve ziyade	1,626	1,93
			Yekûn	84,136	100,00

İstatistikte bazı madde sıralarının oldukça sabit ve bazılarının da tahavvül halleri nisbeten farklıdır. Meselâ ailenin muhtelif nüfus tahrirlerindeki yaş ve hâli medeniyeye göre nisbi tevziatı bize müstemir bir misal hazırlar; vakıa yaş noktasından tevzide daha muttarit bir

gidiş olmakla beraber hali medenide de sabit sıralara dahil olmak için کافی derecede bir intizam mevcuttur.

Misal:

Fransada muhtelif nüfus tahrirlerinde yaş ve hali medeniyeye göre nisbi tevzi.

Mufus tahriiri seneleri	Mütevazın sıra		Mütevazın sıra		Gayri mun - tazam sıra	
	Nüfus 40 dan 59 yaşına kadar		Evli olanlar		Bekâr, dul	
			60 ve da- ha ziya- de yaş	50 ve daha çok yaş	18 den 50 ye kadar	15 den 49 a kadar
	erkek %	kadın %	erkek %	kadın %	erkek %	kadın %
1881	22,58	22,74	63,48	53,12	3,97	4,83
1886	22,27	22,25	63,78	53,45	4,01	5,08
1891	22,39	22,45	64,22	52,39	4,16	5,11
1896	22,31	22,34	64,33	51,32	4,03	5,08
1901	22,44	22,65	64,40	58,42	3,73	5,21

Istatistikte bir « muttarit hareket sırası » vardır. Bu ismi geçmişe ait ahvalın oldukça tam ve hususan deva - mlı surette tadile doğru meylân gösteren sıralarına tahsis edilmiştir.

Bu sıralar büyümek ve artmak istidadı göstererek terekkün ediyorlarsa

artan muttarit hareket sıraları, yok eğer aksi hal varise ona da eksilen muttarit hareket tesmiye edilir. İktisadi hadiselerin bir çoğu bu muttarit hareket sıraları şekli altında tertip olunurlar. misal :

artan muttarit hareket sırası		eksilen muttarit hareket sırası		artan muttarit hareket sırası		eksilen muttarit hareket sırası	
Sene	buharlı motor kuvveti (beygir)	Sene	Okuma yazma bilmeyen mülis nisbeti	Sene	buharlı motor kuvveti (beygir hesabı)	Sene	okuma yazma bilmeyen mülis nisbeti
1899	1,312,319	1890	13,05	1904	1,825,634	1895	11,54
1900	1,388,941	1891	13,29	1905	1,946,486	1896	11,41
1901	1,554,157	1892	12,60	1906	2,064,566	1897	10,91
1902	1,639,606	1893	12,73	1907	2,210,147	1898	10,89
1903	1,713,684	1894	12,26	1908	2,348,493	1899	10,87

Muttarit olmayan , intizamsız hareket sıraları diye , iktisadi münasebatı izah eden nisbi sıralarda vaki olduğu gibi , münavebe ile ileri ve geri hareket izhar eden istatistiklere derler . Bu sıralar tek bir hadisenin tahavvülât evsafını beyan edecek adette teşkil olunabilirler , yahut

hadişelerin çokluğu ve taaddütü üzerine müesses bir hisap neticesi çıkacak miktarda yapırlar ; keza bu meyanda devri olan hareket sıralarını da ayırmak mümkündür ki bunlar aynı devirde aynı adetlerin tekerrürünü gösteren sıralardır.

Misal :

İntizamsız hareket sıralar				Devri hareket sıraları				
Belçika		Belçika		Belçika				
İhracat-ticari kıymetler		revler adedi		(Ukl) de güneşli günler (1885-1912)				güneşsiz gün
Sene	1000 Franda	Sene	Mutlak adetler	Ay	vukui kabil hal	Tetikik yekünü		adedi
						vasatı	%	vasatı
1901	1,328	1901	117	Kânunu sanı	263	60	23	13,1
1902	1,925	1902	73	Şubat	280	82	29	8,6
1903	2,110	1903	70	Mart	368	123	33	5,1
1904	2,183	1904	81	Nisan	415	176	42	2,3
1905	2,334	1905	133	Mayıs	481	222	46	1,6
1906	2,794	1906	207	Haziran	493	207	42	1,7
1907	2,878	1907	221	Temuz	486	226	46	1,1
1908	2,505	1908	101	Ağustus	450	216	48	0,9
1909	2,810	1909	119	Eylul	379	169	45	2,0
1910	3,407	1910	108	Teşrinievl	332	123	37	4,9
1911	3,580	1911	156	Teşrinisani	270	69	26	10,2
1912	3,951	1912	202	Kânunüvel	247	53	21	12,8
				Sene	4,474	1,726	49	64,3

Mehmet Ali

**İstanbul Şehremaneti hududu dahilinde 929 senesi ikinci ikânun ayı zarfında
nüfus hareketi ve ölüm esbabını gösterir cetvel**

Muhtelif hastalıklardan vefat edenler

Adet

3	Boğmaca öksürüğü
2	Dizanteri
3	Difteri
24	Grip
4	kara humma
7	kızamuk
7	kızıl
2	Sair sari hastalıklar
135	Teneffüs cihazı veremi
21	Sair teneffüs cihazı hastalıkları (verem hariç)
68	İltihabı em'a (ishaller)
23	Sair dereni hastalıklar
14	Sehaya ve cümlei asabiye veremi
33	Kanser ve sair habis veremler
43	Nezif ve sektei dimağ
273	Kalp ve eviye hastalıkları
8	Hat ve müzmin kasaba iltihapları
291	Zatülkasabat veree ve zatürree
35	Merkezi cümlei asabiye hastalıkları
6	Mide hastalıkları
1	Fıtık ve tazyikı em'a
5	Karaciyer hastalıkları
57	Hat ve müzmin iltihaplar
24	Kadın temasül cihazı hastalıkları (kanser hariç)
82	Velâdi zaaf ve sui teşekkülleri
104	Kuhulü şeyhi
9	Kazaen ve katil suretile vefat
2	İntihar
12	Esbabı vefatı meğhul

Adet	
67	Sair hastalıklar
1365	Yekûn

Umum ölüm (yaş üzerine)

Adet	
257	Bir yaşına kadar
104	1 den 5 yaşına kadar
38	5 ten 15 « «
41	15 ten 20 « «
83	20 den 30 « «
65	30 dan 40 « «
128	40 tan 50 « «
147	50 den 60 « «
502	60 tan yukarı
1365	Yekûn

Umum doğum

Adet	
496	Diri doğum (Erkek)
493	« « (Kız)
45	Ölü doğum
20	Velâdi zaaf
1054	Yekûn

1928 Senesi zarfında İstanbul Şehremaneti hududu dahilinde Ruam noktai nazarından muayene ve itlâf edilen hayvanat

Adet

7484	Muayeneye getirilen hayvanat miktarı
13	Ârazı ruamiyeyi vazihan gösterdiği için itlâf edilen hayvanat miktarı
14	Mallein tatbikatı neticesi itlâf edilen miktar
5	İmha edilen yalak miktarı
21	Tathirâtı fenniyyeye tabi tutulan miktar

1928 Senesi zarfında Fatih hayvanat hastanesinde muayene ve tedavi edilen hayvanat miktarı

Adet

802	Beygir
106	Ester
45	Merkep
22	Siğır
110	Koyun
66	Keçi
128	Köpek
108	Kedi
110	Tuyuru ehliye
1497	Yekûn

Müşahede altına alınan hayvanat

<u>Adet</u>	Hastalığı	Cinsi
33	Kuduz	Köpek
1	«	Merkep
2	«	Kedi
3	Ruam	Beygir
39	Yekûn	

1928 senesi zarfında İstanbul Şehremaneti hududu dahilinde icra edilen
teftişatı baytariye netayicini gösterir cetvet

Teftiş edilen esnaf		Tecziye edilen esnaf
Kasap	8866	359
Balıkçı	2052	25
Lokanta ve kebapçı	93	0
Sakatçı	3488	20
Tavukçu	1356	36
Sütçü	444	3
Pastırmacı	1117	12
Beygir ahır	926	18 Beygirci ve arabacı
İnek «	2475	127 İnekçi ve mandıracı
		600
mandıra ve ağıl	3	
Yekûn	20816	

Musadere ve imha edilen etler

Musadere		İmha	
	Kilo	Gram	
Koyuneti	218	200	65
Sığıretti	268	200	877
Domuzeti	575		157
Sucuk	288		200
Pastırma	0		38
Balık ve emsalı	757		53
			34
			3339
			200

1929 Senesi ikinci Kânun ayı içinde İstanbulun et sarfiyatı

Hayvanatı bakariye	
2194	Öküz yerli
277	« ecnebi
308	İnek yerli
42	« ecnebi
273	Manda erkek
107	« dişi
94	Dana
22	Malak
5	Buğa
1	Deve
<u>3323</u>	Yekûn

Domuz

254	erkek
156	dişi
<u>410</u>	

Yekûnü umumi

48789

Hayvanatı ganemiye

19614	Karaman erkek
7523	Marya
897	Dagliç erkek
63	Marya
2812	Kıvırcık erkek
1780	Marva
7323	Keçi erkek
3069	« dişi
1374	Kuzu
601	Tiftik
<u>45056</u>	Yekûn

Kânunusani ayında mezbahada emrazı muhtelifeden imha olunan luhum miktarı

20	Koyun
6	Keçi
14	Öküz
9	İnek
4	Dana
1	Manda
5	Domuz
<u>61</u>	Yekûn

Kânunusani ayında mezbahada imha olunan ahşâ miktarı

5281	Ağnamdan
581	Bakarattan
15	Hanazirden
<u>5877</u>	

Mukayes

57553	Kânunuevel	1928 de
	zephedilen	
48789	Kânunusani	1929 de
	zephedilen	
<u>8769</u>	Noksandır.	

929 Senesi Şubat ayı içinde İstanbul et sarfiyatı

Hayvanatı bakariye

Hayvanatı ganemiye

621	Öküz yerli
560	« ecnebi
66	İnek yerli
67	« ecnebi
249	Manda erkek
69	Manda dişi
64	Dana
3	Malak
1	Boğa
1727	Yekûn

16705	Karaman erkek
3977	Marya
1341	Dağlıç erkek
296	Marya
1779	Kıvrıkcık erkek
991	Marya
4157	Keçi erkek
158	Keçi dişi
5340	Kuzu
34744	Yekûn

Domuz

166	Erkek
106	Dişi
272	Yekûn

Yekûnu umumi

36743

Şubat 929 da Mezbahada emrazi
muhtelifeden imha olunan luhum miktarı

Şubat 929 da Mezbahada imha
olunan ahşâ miktarı

69	Koyun
67	Keçi
8	Öküz
8	İnek
47	Küzue
7	Manda
3	Domuz
209	Yekûn

Mukayese

48,789
36,743
12,046

Ağnamdan	2330
Bakarattan	530
Hinzırdan	17
Yekûn	2877

Kânunusani 929 da zebhedilen
Şubat 929 da «
Noksan